

سلسله تبیین‌های قرآنی برای اداره عقلانی جامعه

مفسر قرآن کریم با بیان اینکه داعش و وهابیت دست‌ساز بیگانگان هستند که نه خود را، نه خدا و نه پیامبر و دین را نشناخته‌اند، گفت: این‌ها به تعبیر امام، راه شیطان بزرگ را می‌روند، تعبیری که تشبیه نیست بلکه واقعیت است.

مفسر قرآن کریم با بیان اینکه داعش و وهابیت دست‌ساز بیگانگان هستند که نه خود را، نه خدا و نه پیامبر و دین را نشناخته‌اند، گفت: این‌ها به تعبیر امام، راه شیطان بزرگ را می‌روند، تعبیری که تشبیه نیست بلکه واقعیت است. آیت‌الله‌العظمی عبدالله جوادی آملی روز گذشته در درس تفسیر خود در مسجد اعظم گفت: قرآن کریم برای اداره عقلانی جامعه سلسله تبیین‌هایی دارد و خلقت انسان نیز بر این مبنا قرار داده شده است؛ اینکه فرمود «حَبَّبَ إِلَيْكُمُ الْإِيمَانَ» یعنی ساختار وجودی انسان این طور است که از ایمان خوشش می‌آید و آن را دوست دارد.

وی با بیان اینکه آنچه در جهان رخ می‌دهد ریشه آن در وجود انسان است، تصریح کرد: اگر برای اداره کشور سه قوه درست کرده‌اند که هم از هم جدا هستند و هم از یکدیگر حمایت می‌کنند زیرا ساختار درونی انسان این طور است یعنی انسان قوای درونی دارد که رابطه انسان را با جهان برقرار می‌کند، یک قوه او جذب و دفع و کارهای اجرایی انسان را بر عهده دارد؛ یک قوه قانونگذار است و بخشی نیز نفس لوامه است که کارهای انسان را بررسی و قضاوت می‌کند یعنی آنچه قوه مقننه انسان تصویب و قوه عاقله اجرا کرده است را با هم می‌سنجد و اگر کارهای قوه اجرایی مطابق با قوه مقننه بود خوشحال می‌شود و اگر کار بدی از انسان سر بزند خود را سرزنش می‌کند. البته اگر این نفس لوامه همانند برخی قضات، اهل رشوه نباشد مرتب انسان را سرزنش می‌کند تا گناه و خطایش را ترمیم و جبران کند.

این مفسر قرآن با بیان اینکه فرمود وحدت سفارشی نیست، اظهار کرد: فرمود باید با حفظ ترازوی صادق درون یعنی لوامه به این سمت حرکت کنید و چیزی که برای خودتان نمی‌پسندید برای دیگران نیز نپسندید در این صورت ید واحده هستید و وحدت میان شما ایجاد می‌شود؛ یعنی وحدت امری سفارشی نیست از این رو تعبیری مانند «إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ» (۱۰ حجرات) را مطرح می‌فرماید و با کلمه حصر «انما» آن را تاکید کرده است و در آیات دیگر نیز مومنان را به منزله جان یکدیگر معرفی کرده و فرموده است «وَلَا تَلْمِزُوا أَنْفُسَكُمْ» (بخشی از آیه ۱۱ سوره حجرات) یعنی جامعه اسلامی به منزله یک نفر است که نباید به خود اهانت کند و حریم خود را بشکند.

این مرجع تقلید با بیان اینکه نفس لوامه برای انسان نعمت است اظهار کرد: وسوسه نعمت الهی است زیرا انسان با وسوسه، جهاد می‌کند و دنبال تعلم می‌رود ولی برای مخلصین وسوسه نیست زیرا به مرتبه‌ای از پیروزی بر نفس رسیده‌اند که وسوسه ندارند و در علم نیز عالم به همه اشیاء به تعلیم الهی هستند.

آیت‌الله جوادی آملی تاکید کرد: بنابراین هم ساختار درونی جامعه متمدنانه است و هم تشریح بیرونی را مطابق با ساختار درونی قرار داد؛ فرمود همان طور که ذائقه شما غذای لذیذ می‌پذیرد عاقله شما نیز این طور است به همین دلیل چیزهای دارای جاذبه و دافعه را عنوان کرد و از کارهایی مانند مسخره کردن چون دافعه دارد پرهیز داده است.

صاحب تفسیر تسنیم با بیان اینکه در آیات قرآن، واژه «سخریا» را هم داریم که با مسخره کردن تفاوت دارد، بیان کرد: تسخیر متقابل بهترین نعمت است ولی مسخره کردن پدیده زشتی است زیرا تسخیر باعث پیشرفت امور و تقسیم کارها می‌شود و کسی به واسطه قدرت و ثروت بیشتر فرد دیگری را به کار برای خود می‌گمارد و در عوض به او مزد می‌دهد البته هیچ کس حق ندارد بر این اساس برای خود ارزش و جایگاهی قائل شود و خود را برتر از دیگران بداند؛ وحدت نیز از همین طریق حاصل می‌شود و اگر می‌بینیم وهابیت و داعش جنایت می‌کنند زیرا نه خود را شناخته و نه خدا و پیامبر و دین را شناخته‌اند و دست ساخت بیگانه هستند که هم برای خود و هم دیگران آسیب‌رسان هستند.

وی با بیان اینکه براساس تعبیر «لَا يَسْخَرُ قَوْمٌ مِنْ قَوْمٍ» در آیه ۱۱ حجرات زنان و مردان نباید همدیگر را مسخره کنند به «و لا تلمزوا انفسكم» اشاره کرد و گفت: مومنان نسبت به بیگانه ید واحده، نفس و طائفه واحده هستند؛ بنابراین نباید خودشان را تحقیر و کوچک کنند، کسی که دروغ می‌گوید و بی‌ادبی می‌کند اولین کار این است که به خودش اهانت کرده است زیرا انسان هر کاری که می‌کند پیوند مستقیم با خود صاحب کار دارد و خودش را در رهن گناه و ظلم‌ها قرار می‌دهد به همین دلیل احساس آزادی نمی‌کند.

استاد برجسته حوزه با بیان اینکه در ماه رمضان فرموده‌اند عده زیادی فک رهن می‌شوند، افزود: ماه رمضان ماه آزادی است؛ برخی افراد می‌گویند ما نمی‌توانیم نماز شب بخوانیم و زبانمان را کنترل کنیم راست می‌گویند زیرا در رهن گناه هستند و اگر خود را رها کردند توفیق این کارها را خواهند یافت بنابراین اینکه فرمود در افطار رمضان عده‌ای آزاد می‌شوند به دو تعبیر است یکی جهنمی‌های آن دنیا از آن آزاد می‌شوند و دیگر اینکه جهنمی‌های این دنیا هم از رهن گناه خود آزاد می‌شوند. آیت‌الله جوادی آملی با اشاره به تعبیرات صریح و تند قرآن درباره شیطان و گام به گام شیطانی‌تر شدن انسان‌های گمراه، ادامه داد: اینکه امام فرمود آمریکا شیطان بزرگ است تشبیه نیست یک واقعیت است زیرا فرد و دولتی گام به گام با رفتن در مسیر شیطانی، شیطان می‌شود.